

Definitioner av lagrum

Sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

Nedan redogörs för grunddragen gällande sekretess inom de olika verksamheterna. För att få en mer heltäckande bild hänvisas till lagstiftningen i sin helhet.

Socialtjänsten omfattas av sekretess enligt 26 kap offentlighets- och sekretesslagen, OSL. Enligt 1 § i detta kapitel så gäller sekretess inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Hälso- och sjukvården omfattas av sekretess enligt 25 kap OSL. Enligt 1 § gäller inom hälso- och sjukvården sekretess för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Uppgifter som förekommer hos skolsköterska omfattas vanligtvis av detta kapitel.

Utbildningsverksamhet omfattas av sekretess enligt 23 kap OSL. Sekretess i grundskola omfattar viss elevhälsa och viss elevstödande verksamhet och utöver detta vissa uppgifter vid befarad personförföljelse och andra former av trakasserier, se vidare 2 § i nämnt kapitel. För förskoleverksamhet är sekretessen strängare.

Härutöver finns generella bestämmelser gällande sekretess som omfattar vissa uppgifter oavsett inom vilken verksamhet de förekommer. Till exempel uppgifter rörande förföljda personer, se vidare 21 kap 3 § och 3 a § OSL och i vissa fall uppgifter om hälsa och sexualliv, se vidare 21 kap 1 § OSL.

Sekretess gäller gentemot andra myndigheter, dvs andra nämnder.. Inom den egna nämnden finns det även en inre sekretessgräns. Om det föreligger sekretess så kan sekretessen brytas igenom och uppgifterna kan lämnas ut om det finns sekretessbrytande bestämmelser.

En relevant sekretessbrytande bestämmelse är den om samtycke, se vidare 10 kap 1 § OSL. Den enskilde kan lämna sitt samtycke till att uppgifter om hen lämnas vidare. Att den enskilde kan förfoga över sekretessen ligger i linje med att sekretessen i huvudsak är till för att skydda den enskilde. För att kunna samarbeta kring en enskild individ är det därför en god idé att möjligheten till samtycke ses över.

I sammanhanget ska nämnas att vårdnadshavare förfogar över sekretessen om den enskilde är underårig och så länge den enskilde inte själv uppnått tillräcklig ålder och mognad för att själv eller tillsammans med vårdnadshavare förfoga över sekretessen, se vidare 12 kap 3 § OSL. Om vårdnadshavare förfogar över sekretessen måste vårdnadshavare lämna sitt samtycke till att uppgifterna lämnas vidare.

Särskild sekretess gällande elevhälsans medicinska insats, Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

Skolsköterskor har yrkeslegitimation och lyder under lagar som reglerar sekretess för hälso- och sjukvårdspersonal. Se <https://www.vardforbundet.se/rad-och-stod/lagar-och-avtal-som-galler-dinanstallning/tystnadsplikt-och-sekretess/>

Huvudregeln är att skolsköterskan inte kan berätta för personal på skolan eller polisen om de uppgifter som rör eleven.

Några undantag finns:

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas från en myndighet inom hälso- och sjukvården till en annan myndighet inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd.

Detta gäller i särskilt angivna situationer och oberoende av samtycke av den enskilde om den enskilde:

- inte har fyllt 18 år,
- har ett pågående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga läsningsmedel

Socialtjänstlagen 14 kap

”1 § Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa: 1. myndigheter vars verksamhet berör barn och unga”

Anmälningsskyldigheten i korthet

Du som är anmälningsskyldig ska genast anmäla till socialtjänsten om du i din yrkesroll misstänker eller får kännedom om att ett barn far illa. Du är också skyldig att lämna de uppgifter som kan vara av betydelse för socialtjänstens utredning.

Det är din oro du ska anmäla

Att anmäla sin oro för ett barn är ett sätt att ta ansvar för barnet och uppmärksamma socialtjänsten på situationen. Som anmälare behöver du inte vara säker på att barnet far illa, det räcker att du misstänker det. Det är socialtjänsten som ska utreda barnets situation och bedöma om barnet behöver det skydd eller stöd som de förfogar över.

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) Kap 10

Förebyggande av brott

18 a § Sekretessen enligt 26 kap. 1 § hindrar inte att en uppgift som rör en enskild som inte fyllt tjuugoett år lämnas till Polismyndigheten, om -det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den unge kommer att utöva brottslig verksamhet, 2. uppgiften kan antas bidra till att förhindra det, och -det med hänsyn till planerade eller pågående insatser för den unge eller av andra särskilda skäl inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.

Misstankar om vissa begångna brott mot unga

22 § Sekretess enligt 26 kap. 1 § hindrar inte att en uppgift lämnas till en åklagarmyndighet eller Polismyndigheten, om uppgiften angår misstanke om brott som innefattar överlåtelse eller anskaffning till någon som inte har fyllt arton år och brottet avser 1. överlåtelse av narkotika i strid med narkotikastrafflagen (1968:64),

2. överlåtelse av dopningsmedel i strid med lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, eller
3. icke ringa fall av olovlig försäljning eller anskaffning av alkoholdrycker enligt alkohollagen (2010:1622).

Andra kontrollåtgärder enligt Skollagen 5 kap

Möjligheten att till exempel öppna eller visitera elevskåp och andra förvaringsutrymmen som skolan ställer till elevernas förfogande regleras inte i skolförfattningarna. I regeringsformen finns det dock ett skydd mot husrannsakan, kroppsvisitation, påtvingat kroppsligt ingrepp och liknande intrång. För att utföra någon av dessa åtgärder måste det finnas stöd i lagen.

Rektorns och lärarnas allmänna skyldighet att se till att ordningen på skolan upprätthålls är inte tillräcklig grund för att få vidta några sådana åtgärder.

Elevskåp

Elevskåpen är skolans egendom och eleverna har tillgång till dessa under förutsättning att de följer de regler för användande av skåpen som skolan beslutat om. Skolan har en allmän befogenhet att kontrollera att skåpen används på det sätt som är avsikten. Skolledningen kan alltså öppna och visitera skåpen utan att det anses vara en husrannsakan. Eleverna måste få information om de villkor som gäller för att de ska få använda skåpen och om skolledningen öppnar ett skåp ska eleven, om det inte finns särskilda skäl, känna till detta.

Väskor

En väska är elevens personliga egendom som är skyddad av förbudet mot husrannsakan. Slutna väskor får inte öppnas och genomsökas av skolan i samband med visitation av elevskåp eller vid andra tillfällen. I sådana fall får polis tillkallas.

Kroppsvisitation

Skolpersonal har inte några befogenheter att genomföra kroppsvisitation. Undersökning av kläder och skor räknas också som kroppsvisitation och får alltså inte genomföras av personal på skolan.

Övriga lagar och styrdokument

- [Barnkonventionen](#)
FN:s konvention om barnets rättigheter (även kallad barnkonventionen) innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn.
- [Skolverkets styrdokument](#)
Oavsett i vilken skolform du arbetar behöver du känna till läroplaner och andra styrdokument.